

HOEFBLAD

61^e jaargang nr.1 winter 2023/2024

Kraanvogel

Foto Fia Grootzwagers

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

Hoefblad

ALGEMEEN E-MAILADRES: kenengeniet@home.nl

VOORZITTER
Programmavoorbereiding
Krantenberichten

Christ Grootzwagers
Kamilletuin 6
5103 CB Dongen
tel. 06-43154545
voorzitter@kenengeniet.nl

SECRETARIS
Programmavoorbereiding

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
secretaris@kenengeniet.nl

PENNINGMEESTER EN
LEDENADMINISTRATIE
Rabobank Dongen
IBAN:
NL44 RABO 0111984114

John van Meggelen
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
penningmeester@kenengeniet.nl

BEZORGING HOEFBLAD
Opgave excursies

Marie-José van Gestel
Hubertusstraat 9
5106 NS Dongen-Vaart
tel. 06-10120230
mjvangestel.burmanje@home.nl

BESTUURSLID

Anton Staps
Paardenbloem 7
5102HS Dongen
tel. 06-13402220 of 0162-226994
amoms@ziggo.nl

Vacature

Op dit moment zijn we op zoek naar een nieuw bestuurslid hebt u belangstelling neem dan contact op met ons als bestuur

KERST EN SNERT

S.K.

Tradities proberen we in ere te houden, dus organiseren we opnieuw een kerstbijeenkomst. Deze keer in de basisschool Achterberg, waar een grote kerststal al klaar staat. Wel vindt de bijeenkomst plaats in een iets andere vorm, we houden een kerstlunch. De opzet is verder niet veel anders, binnenkomst met koffie of thee en iets lekkers. Toespraakje en daarna wat hapjes, een drankje, mogelijk een optreden en daarna enkele broodjes. Ook zal er een loterij plaats vinden, hiervoor hoeft u echter geen loten te kopen, maar bij binnenkomst krijgt u een lot. U hoeft géén prijzen mee te brengen, daarvoor zorgen wij.

Om het geheel te bekostigen, vragen we een bijdrage, die voor eenieder hetzelfde is, namelijk € 7,50. Dit bedrag dient u voor 5 december over te maken op het banknummer van de vereniging, onder vermelding van kerstbijeenkomst, het nummer is: NL44 RABO 0111984114. Verder moet u zich ook aanmelden via de bekende opgave-adressen, zodat we tijdig weten hoeveel mensen er komen, ook uw opgave graag voor 5 december doorgeven.

De ingang van de school vindt u aan de Veldstraat, tussen de nummers 19 en 23, op de speelplaats is er beperkt plaats voor parkeren. De ingang is rolstoelvriendelijk en dus voor iedereen toegankelijk. U ziet we gaan er weer een gezellige kerstbijeenkomst van maken.

Op 6 januari maken we een snertwandeling, waarbij we starten bij de Jacobushoeve, waarna we door Toon Thielen rond geleid worden door zijn tuin en omgeving. Na de wandeling lopen we terug naar de [Jacobushoeve](#), om daar te genieten van een bakske koffie of thee en daarna een dampende kom met snert, uiteraard met brood en spek.

Wilt u deelnemen, dan geldt ook voor deze snertwandeling, dat u zich aan moet melden en wel voor dinsdag 2 januari 19:00 uur. Ook de deelnamekosten van € 10,- dient u vooraf te voldoen via het bankrekeningnummer van Natuurvereniging Ken en geniet, onder vermelding van snertwandeling.

BESTUURSPRAATJE

Het jaar zit er weer bijna op, we kunnen terug kijken op een succesvol jubileumjaar. Alle activiteiten in het kader van ons 65-jarig bestaan werden goed bezocht. Als bestuur zijn we dan ook zeer tevreden, zeker omdat we voor de jubileumactiviteiten een grotere bijdrage hadden ingeschat. Daarom hebben we kunnen besluiten een extra bedrag te geven voor de aanschaf van gereedschap voor de tuinwerkgroep. Via de Rabobank hadden we reeds een bedrag van € 1121,52 ontvangen. Zo is het mogelijk geworden om naast een accumaaimachine, ook een multitool aan te schaffen. Een multitool is een apparaat waarop diverse

gereedschappen gemonteerd kunnen worden. Als eerste hebben we zo een steelheggeschaar en snoeizaag in bezit gekregen. Dat is voor het onderhoud van Natuurtuin Kandoel een mooie opsteker.

Het bestuur heeft wel een behoorlijke dreun te verwerken gekregen door het plotseling overlijden van onze secretaris. Nog steeds zijn we

op zoek naar een zesde bestuurslid, welke zich voor onze vereniging wil inzetten. U hoeft niet meteen te beslissen, maar kunt een aantal bestuursvergaderingen meedraaien, om zodoende kennis te maken met het bestuur en hun taken. Voor iedereen is het een hobby, de tijd die u er in steekt is geheel aan u.

Natuurtuin Kandoel, daar is weer veel werk verzet, wekenlang is men in de weer geweest met de aangeleverde leem. Maar het resultaat mag er zijn, een zeer fraaie ijsvogelwand, waar hopelijk volgend jaar gebroed gaat worden, maar dat moeten we afwachten.

De winter staat zoals altijd in het teken van snoeien. De houtwallen en diverse hagen krijgen een fikse opknapbeurt. Er zullen diverse grotere bomen flink ingekort worden, zeker op de grens met onze burens, om te voorkomen dat deze overlast veroorzaken. Eind december begin januari, dan komen de fruitbomen aan de beurt, want ook die worden ontdaan van jonge loten. Zo worden ook de diverse hagen aangepakt, het lijkt allemaal simpel, maar vooral het opruimen is toch een heel karwei, want al het snoeisels wordt verwerkt in de takkenwallen. Zo gaat er haast niets verloren in onze natuurtuin, vogels en dieren profiteren ervan. Ook rondom de vogelkijkhutten wordt telkens het een en ander aangepast, om het zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor de bezoevende vogels.

Voor maart staat ook al wat gepland, dit in het kader van [NL Doet](#). We gaan nogmaals aan de slag met het heidegebiedje, dit wordt verder uitgebreid. Zo wordt de gehele plek tussen lokaal en de haag één groot heidegebied, met heide en de daarbij passende struiken. De zandheuvel er achter wordt afgevlakt en zal een glooiende achtergrond worden.

EEN BIJZONDER DIERBARE ONTMOETING

Deze zomer werd ik gebeld door een medewerker van Maria-Oord hier in Dongen. Ze vertelde me, dat één van de bewoners nog een wens had; hij was een echte natuurmens werd me verteld, was 91 jaar en zou graag nog een keer met een begeleider onze tuin komen bezoeken.

In principe doen we geen tuinwandelingen meer, maar tegen zo'n wens konden we natuurlijk geen nee zeggen. Er werd niet bij verteld wie de man was, maar er zouden 2 begeleiders meekomen en als wij voor de koffie zouden zorgen, zouden ze zelf worstenbroodjes meebrengen.

Op de afgesproken middag stopte een onbekende auto, waar een rolstoel uit kwam. Op de bijrijdersstoel zat een tengere figuur met een grijs kopke en ik schatte dat hij hooguit 1,65 meter kort was.

Na wat blazen en kreunen lukte het de twee begeleiders, het oude heertje zonder veel schade via de autostoel in de rolstoel te laten landen.

Ik stelde me keurig voor en zei, welkom ik ben Peter... ja dá weet ik, zei het ouwe baasje. Zijn grijze kopje ging langzaam omhoog en hij zei... en ik ben Jan. Bij de eerste oogopslag dacht ik, verrek die ken ik (ja denken mag hé) die komt me bekend voor.

En in de volgende seconde keek ik in de guitige oogjes van Jantje Vrinten.

Dat was een prachtige verrassing voor me, want hij was net als ik jarenlang gids geweest voor Ken en geniet. Ik had hem in geen jaren meer gezien of gesproken, dus we hadden heel wat bij te kletsen. Hij en Kiske de Wit zaliger waren vaak met me mee geweest op natuurwandelingen en we konden het nooit nalaten, om elkaar te plagen. Die twee waren vaak samen, twee maatjes van elkaar en hadden ook

samen bijna dezelfde lengtemaat. Dat viel zeker op, als ze naast de bijna 2 meter grote Bertus Koreman liepen te genieten.

Toen hij ons poortje binnen gereden werd, heb ik hem maar meteen verteld, dat hij niet teveel kretiek moest hebben op onze tuin, want dat ie dan snel weer buiten de poort zou staan. Met zijn guitige oogjes half dicht, zei Jantje, "ik beloof niks Peer". Hij genoot van alles, van het

mooie weer, van de zomerbloemen, van de vogels die hem vrolijk toezongen en hopelijk ook van het gezelschap om hem heen.

Stil ies - stil ies – ik hoor een winterkoninkje zei Jantje.

Nee Jantje zei ik, ge moet oer gehoorapparaat beter instellen, want het is een zomerkoninkje en Gij moet nog veel leren verbeterde hij mij.

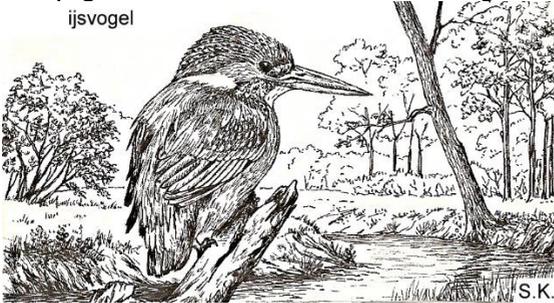
Opvallend hoe adrem hij nog was en niks geen gehoorapparaat en niks geen bril en onder het grijze kopke, had hij het nog goed op een rijke.

Tijdens het rond kijken kwamen we er achter, dat hij een in een straat achter het geboortehuis van mijn vader in Kaatsheuvel geboren was en dat ze elkaar vroeger nog gekend hebben. En de begeleider, zijn zwager Wim, op dezelfde lagere school in Waalwijk, als ik heeft gezeten.

En de andere begeleidster haar paarden in het weiland naast Natuurtuin Kandoel van Ken en Geniet had staan. Dat die paarden regelmatig onze Kandoeltuin kwamen bezoeken (en leegvreten) heb ik maar niet verteld... want het moest wel gezellig blijven...

Opvallend was ook, dat Jantje nog zoveel plantennamen kende en volop geïnteresseerd was in onze vogels. Vooral de uilen, onze spechten en ijsvogels, want hij was vooral een vogelkenner, pur sang.

ijsvogel

Jan was vooral een vogelkenner, pur sang.

Jan dar vliegt een jonge uil riep ik, nee dat is een ooievaar, loog Jan, maar we wisten allebei goed dat het een eend was.

Hij had zijn huisje in de

Oude Baan verkocht vertelde hij, dat hij ooit voor 28.000 gulden had aangekocht. Toen we daarover verder praatten, kwam ik erachter dat mijn kleinzoon het toevallig gekocht had, maar dat wist Jantje niet. Dan bende nou schatrijk Jan, want ge heddet wel héél duur verkocht.

Hoe witte gij dá?? Het was een prachtige middag tussen het groen; met mooie herinneringen, anekdotes, toevalligheden en vooral het prachtige gezelschap wat we mochten ontvangen, maakte het nog vrolijker.

Toen Elly na enkele uurtjes later, met de koffie aan kwam, hadden we de beste plek onder de waranda voor Jantje opgezocht. En toen kwamen zijn worstenbroodjes tevoorschijn, die hij met twee handen naar binnen werkte. Vanuit zijn zetel keek hij nog eens kritisch door de tuin en zei, ik zie toch nog een geel plekske in jouw gazonneke Peer... Heel de middag hedde mijne tuin den hemel in geprezen, maar na zo'n

opmerking wordt het er hier nie gezelliger op. Dus Jantje ik zou m'n worstenbroodje maar gauw doorslikken, tis nou mooi gewist. Hij zei niks; maar zijn ondeugende oogjes zeiden genoeg. Over de verschillen tussen de wintereik, de moseik en de steeneik, hadden we een discussie, maar het is gelukkig niet op een handgemeen uitgelopen.

Terloops vroeg ik hem hoe het ging in Maria-oord en ook hoe het met de liefde stond. Hij had wel een leuke vriendin, maar dacht dat het niet veel meer zou worden, want ze is al oud, al 80 ... vertelde de 91 jarige. Ik heb hem beloofd dat we samen een keer naar de Kandoeltuin zouden gaan, dat vond hij prachtig, om zijn oude natuurvrienden nog een keer te ontmoeten. Dus Ad en Lenie zet de koffie maar vast klaar, Jan brengt zelf de worstenbroodjes mee, beloofde hij.

Heel laat in de middag is hij vertrokken, de begeleiders hebben hem gelukkig heelhuids de auto in gekregen en met een ferme handdruk en een gulle lach namen we afscheid. Hij heeft genoten van die middag, maar ik des te meer van hem, het was een onvergetelijke dierbare Ken en Geniet ontmoeting.

Het ga je goed Jantje, bedankt!

Toen ik dit artikel schreef wist ik niet dat we op 26 september voorgoed afscheid van Jan Vrinten zouden moeten nemen, maar toch wilde ik deze ontmoeting met deze prachtige mens alsnog graag met u delen.

Peter Verschure

 Vlieg als een vogel
op de vleugels van de wind
naar de plek waar een ander leven begint

Vlieg omhoog, vlieg voorgoed,
vlieg je vrijheid tegemoet

Jan Vrinten

☆ 16 juli 1932 † 19 september 2023

 weduwnaar van
Toos Riemslog

Een speciaal bedankje aan de verpleging en medewerkers van Maria-oord voor alle goede zorgen die Jan daar heeft ontvangen.

Ria en Wim

Toen Jan geboren werd, lag zijn moeder ziek op het bed en kon dus niet voor hem zorgen, waardoor hij door zijn opoe werd opgevoed en waar hij tot zijn 14^e heeft gewoond.

Hij is daarna bij zijn ouders gaan wonen en is in de schoenmakerij terecht gekomen. Jan heeft tot zijn 29^e thuis gewoond en is, na zijn bruiloft met Toos, verhuisd naar de Oude Baan, waar hij 60 jaar heeft gewoond.

Jan had een grote passie voor de natuur waarvoor hij ook diploma's had gehaald als natuurgids. Hij was een groot verzamelaar van natuurboeken over vogels, bloemen en bomen en had zelfs verschillende houtsoorten in zijn schuur opgeslagen.

Maar ja, na jaren komen ook de gebreken en zo ook voor Jan; hij kreeg last van zijn urinewegen, daarna darmkanker en vervolgens heeft hij ook nog zijn heup gebroken, waardoor hij steeds moeilijker kon lopen en het raadzaam werd om naar een verpleeghuis te gaan. Hij is toen op eigen verzoek naar Maria-oord gegaan, waar hij het naar zijn zin heeft gehad en liefdevol is verpleegd tot aan de dag van zijn vertrek naar Toos.

We hebben afscheid genomen van Jan. We kenden hem als een vriendelijk en amicaal persoon, welke zijn kennis op zijn eigen manier over bracht. Jantje wist veel over de natuur te vertellen, steevast met oude volksverhalen. Jantje bezocht haast elke diavoorstelling, film of lezing, bij Ken en Geniet, maar ook bij allerlei andere organisaties, zoals KNNV en IVN. Als je bij hem thuis kwam zag je daar overal natuurboeken en tijdschriften liggen. Ook had Jan een heel grote verzameling takken en boomstammetjes, keurig op naam gebracht lagen die in zijn schuurtje. Zelf heb ik veel van Jan geleerd en we hebben samen veel gelachen bij de tochtvoorbereidingen. Als we dan aanlegden en er was een koekske bij de koffie, dan zag je zijn hand naar beneden gaan en zo werd onze hond door hem verwend.

Jan was al vanaf 1966 lid van onze Natuurvereniging en bij zijn 50-jarige jubileum werd hij ere-lid. Vele tochten heeft hij samen met mij gedaan, vele paden hebben we samen verkend, ja zelfs hebben we samen ook eens een film geschoten. We wensen zijn familie en kennissen veel sterkte bij dit verlies..

FOTOSERIE TWENTE 17 januari 2024

Twente is het oostelijke deel van Overijssel, gelegen tussen de Sallandse Heuvelrug en de grens met Duitsland. Bekende plaatsen in Twente zijn Almelo en het mooie dorp Ootmarsum. Het is een gevarieerd gebied met o.a. bloemrijke graslanden, bossen, beken, heide- en veengebieden.

We starten onze verkenningstocht in het grote natuurgebied [Engbertsdijksvenen](#) bij Kloosterhaar. Hier maken we twee wandelingen, te beginnen aan de noordkant bij de excursieboerderij van Staatsbosbeheer. We lopen langs grote en kleinere plassen en petgaten, waar we o.a. de rietorchis en een mannetje blauwborst aantreffen. Na een dro

ger gedeelte met heide en pijpenstrootje komen we opnieuw bij enkele plassen en zien een mannetje wintertaling. Langs een waterloop, waarop een familie grauwe ganzen zwemt, gaan we terug naar ons startpunt.

De tweede wandeling gaat door het zuidelijke gedeelte van dit gebied en ook weer deels tussen petgaten door. Hier staat veel slangenwortel op de oevers en er vliegen verschillende soorten libellen rond. Een overvliegende raaf trekt de aandacht en tevens zien we een mannetje roodborsttapuit.

Ten noorden van het gehuchtje Vasse ligt het Dal van de Mosbeek. Vanaf de watermolen Bels wandelen we een stuk langs de Mosbeek af. In een weiland scharrelen kieviten en hun jongen rond. Dan lopen

we noordwaarts richting Manderheide. In een stukje bos treffen we een mannetje vliegend hert aan. Aan de rand van de heide vinden we planten als pekbloem en steenanjer. We komen door een gedeelte met veel jeneverbesstruiken.

jeneverbessen

Ook onze volgende route start bij de watermolen Bels, maar nu gaan we de andere kant op, richting het Springendal. We lopen langs glooiende weiden af met bijzondere planten als grote ratelaar en gevlekte orchis. Dan gaan we langs de rand van de Paardenslenkte, een heideveld, af en opnieuw tussen weiden door terug naar het Dal van de Mosbeek. Daar brengen we nog een bezoekje aan de watermolen Frans.

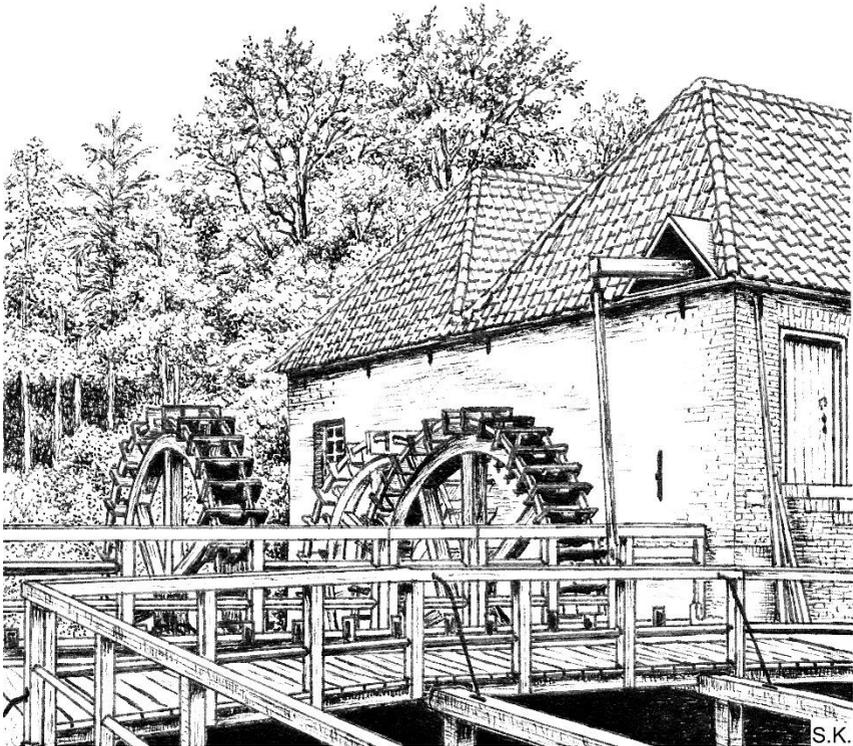
Vervolgens gaan we naar het gebied Springendal, zo genoemd vanwege de bronnetjes die hier ontspringen. Het is een afwisselend gebied met bos, heide, vochtige weiden, beekjes en vijvers. Op één van deze vijvers drijft de witte waterlelie. We gaan nog een keer naar de Paardenslenkte; dit keer lopen we helemaal om het heideveld heen. We treffen hier enkele reegeiten aan. In het bosgedeelte aan de oostkant zien we een egel lopen.

Ten zuiden van het gehuchtje Vasse ligt de Vasserheide. Onze route voert ons niet alleen over de heide, maar ook door bos en langs een graanakker en weiden. Tijdens onze lunchpauze komt een koppel parende meikevers uit een boom gevallen (bijna in mijn koffie). We zien enkele jonge witte kwikstaarten. In het tweede deel van de serie maken

we eerst een wandeling bij het gehuchtje Lattrop. We lopen langs de Rammelbeek, omzoomd door weiden. Een haas drukt zich bij onze nadering weg in het gras. In een met kruisbloemigen ingezaaid gedeelte zien we enkele grasmussen en op de beek zwemmen meerkoeten met hun nog kleine kuikens. Als we bij het Jongkind-monument staan, komt er een rode wouw overgevlogen. Daarna lopen we naar de Bergvennen, waar een deel van de heide begraasd wordt door een schaapskudde.

Nabij Denekamp bezoeken we het Almelo-Nordhorn kanaal. Dit kanaal is in onbruik geraakt en nu een mooie natuurparel. Een gedeelte is dichtgegroeid met krabbenscheer en op de oever treffen we zwanenbloem en echte valeriaan aan. We passeren een duiker, waar het riviertje de Dinkel onder het kanaal door gaat. Verderop zwemmen ook weer meerkoeten met jongen, die al een stuk groter zijn en we zien een familie knobbelzwanen.

Aan de zuidkant van het kanaal ligt het natuureservaat "Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek". Langs de Roelinksbeek af gaan we het gebied in, dat uit broekbossen en vochtige weiden bestaat. Het lijkt op het natuurgebied De Brand bij Udenhout en we treffen er dan

ook dezelfde bijzondere vlindersoort aan: de kleine ijsvogelvlinder. Ook zien we een koppel geringelde smalbokken, een prachtige keversoort. In landgoed Singraven staat een fraaie watermolen met drie raderen. Het riviertje de Dinkel stroomt dwars door het gebied heen. We hadden gedacht hier een mooie wandeling te maken, maar komen bedrogen uit: bijna alle wandelpaden in het gebied zijn afgesloten. We zien de weidebeekjuffer en enkele overvliegende ooievaars.

Een volgende dag wandelen we ten zuiden van Denekamp een stukje langs de Dinkel, die hier door een strook bos stroomt. Vervolgens rijden we wat verder zuidwaarts, naar het Lutterzand. Ook nu lopen we een stuk langs de Dinkel met deels steile oevers af. Helaas is het erg slecht weer; de regen komt met bakken uit de lucht. We zien koolmezen met hun jongen en een winterkoning.

In de buurt van Haaksbergen maken we drie wandelingen, te beginnen met het [Buurserzand](#). In het heidegebied treffen we de levendbarende hagedis aan. We passeren het los hoef “de Bommelas” en zien de boompieper. Daarna lopen we langs een hooiweide; hier loopt een ree te grazen. Vervolgens gaan we door een vochtig weidegebied, waar ook weer de gevlekte orchis en rietorchis staan te bloeien.

Voor onze volgende route rijden we een klein stukje Duitsland in en we parkeren bij de Haarmühle, een watermolen aan de Buurserbeek. We lopen door een stukje bos en terug Nederland in. Een vlonderpad gaat door een vochtig stuk bos heen en vervolgens tussen volop bloeiende rododendrons door. Dan komen we in een heidegebied terecht, waar heideblauwtjes rondvliegen. We treffen ook de platbuik, een libel, aan.

We komen langs enkele plassen, waar we de blauwe reiger en een

Schotse Hooglander zien. Het laatste gebied dat we bezoeken is het Haaksbergerveen / Buurserveen. Hier vinden we o.a. de rietgors en geelgors en planten als kleine zonnedauw, dopheide en vrouwenmantel. We hebben er steeds naar uitgekeken, maar tenslotte laat zich dan toch nog een adder zien.

Dit en nog veel meer kunt u komen bekijken op woensdag 17 januari om 20.00 uur in de Cammeleur. U bent van harte welkom!

Hanny Oerlemans

FOTOSERIE NATUURMOMENTEN IN NOORWEGEN 21-2-2024

Met deze fotoserie wil ik U meenemen naar Noorwegen, waarvan ik de hoogtepunten, de NATUURMOMENTEN wil laten zien van 9 weken rondzwerven in dit prachtige land. We zwerven over hoogvlaktes en langs wild stromende rivieren, langs meren, hoge bergen en diepe fjorden, gletsjers en watervallen, en bezoeken ook de kust.

Bij Roldal gaan we de [Hardangervidda](#) op, langs het Valldalsvanet naar Middalsbu. Hier storten vele watervallen naar omlaag. Langs een rivier klimmen we omhoog naar het uitgestrekte plateau met zijn vele meren.

We zien hier enkele hermelijntjes en de blauwborst die voedsel zoekt voor zijn jongen.

Bij Geilo doen we de Presholtrunden, via een trappenpad dat door sherpa's is aangelegd beklimmen we de Hallingskarvet, met een schitterend uitzicht, waarna we over een soort maanlandschap onze weg vervolgen. Afdalen valt nog niet mee, maar als we beneden de goudplevier en het sneeuwhoen kunnen fotograferen, zijn we de moeizame afdaling snel weer vergeten.

Watervallen zijn er alom in het Noorse landschap, we bezoeken o.a. de Vøringsfossen. Deze waterval heeft een vrije val van zo'n 182 meter en is hiermee één van de hoogste watervallen van Noorwegen.

Op vogeleiland Runde spotten we de zeearend, jan van genten en papegaaiduikers. We rijden over de Atlantic Road en gaan hier menig-

maal uit de auto om kleine wandelinetjes te maken, waarbij we o.a. de eider-eend en zee-

anemonen zien. Drieteenmeeuwen broeden hier op de meest gekke plaatsen.

We wandelen naar de Nigardsbreen, één van de vele uitlopers van het enorme gletsjergebied de Jostedalsbreen. Bij deze gletsjer kun je tot bij de gletsjertong komen, waar de kolkende rivier uit een ijsgrot stroomt. Het ijs is mooi blauw van kleur. Bij het meer vliegt de fjelllibelle rond. Over de Geirangervegen dalen we af naar Geiranger met het [Geirangerfjord](#), dan klimmen we weer omhoog naar het uitzichtpunt op de Zeven Zusters. Bij Gudbrandsjuvet komt het water met geweld naar beneden en perst zich door een smalle kloof. Via de Trollstigen dalen we af

naar Andalsnes. Bij het meer Tyin in de Jotunheimen zien we een grote kudde rendieren rondzwerven. In Nationaal Park Dovrefjell speuren we naar muskusossen en... jawel! We zien ze over de bergkam naar beneden komen! Wel héél ver

weg, dus we doen ons best om ze dichterbij te komen, maar dan nog is de afstand groot. Langs de Driva vinden we Thor's Parelmoervlinder.

In Nationaal Park Rondane bij Mysusaeter wandelen we langs de Storula, waar de waterspreeuw zijn jongen aan het voeren is. Verder wandelend langs de rivier komen we bij een prachtige waterval, de Storulfossen.

En dan is er ook nog natuurreserveaat Fokstumyra, een vogelreserveaat.

Het is een moerassig gebied waar we gedeeltelijk over vlonders lopen, de rest is een zoektocht naar het beste stukje van het soppige moeras, waar we tot over de enkels wegzakken in de zompige smurrie.

Maar het is een paradijsje voor vogels, we spotten onder andere de parelduiker en de bosruiter. Ook de kraanvogel laat zich bijzonder goed zien. En.... Last but not least: we zien hier enkele elanden! Dat is dan ook wel het hoogtepunt van onze reis vol NATUURMOMENTEN in het overweldigend mooie landschap van Noorwegen.

Fia Grootzwagers

Wandeling Halsche Beemden bij Castelre.

Op 23 juli j.l. hebben we met tien deelnemers een wandeling gehouden door het natuurgebied de Halsche Beemden, een ongeveer 10 ha groot natuurgebied in de vallei van het Merkske, gelegen nabij het Ne-

derlandse gehuchtje Castelre. Dit gebied ligt in een smal, langgerekt Nederlands gebied dat aan de noord- west- en zuidkant is omgeven door België.

Castelre is zelf ook geen echt dorp maar drie van elkaar gelegen buurtschappen:

't Groeske aan de noordkant – tegen de Belgische grens – richting Meerle, met een echte kern, bestaande uit een driehoekig veld, omgeven door boerderijen; de Schootsenhoek aan de zuidkant – ook tegen de Belgische grens – bestaande uit een reeks van boerderijen en huizen aan de weg naar Wortel en dan tenslotte de Schrans, verspreide bebouwing tegen Minderhout aan.

[De Halsche Beemden](#) is zelf vernoemd naar het Belgische gehucht Hal, gelegen in Minderhout.

De gronden zijn eigendom van Natuurpunt en worden beheerd door Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en Bos, twee Belgische beheerorganisaties.

Bij de wandeling volgden we een route die ons eerst leidde door een weiland

langs een rijk begroeide roggeakker, met o.m. veel korenbloemen, klaprozen en kamille, daarna langs een

aan weerszijden met eiken, berken, elzen en sleedoorn begroeid pad, om vervolgens te komen langs hooilandjes en door beek begeleidend bosgebied langs het Merkske, deels voorzien van een houten vlonder pad. Hier troffen we onder meer aan de moesdistel, de moerasherts-hooi, de moerasspirea, de kattenstaart en de watermunt. Op het sint Jacobskruiskruid troffen we ook de opvallende rups aan van de sint Jacobsvlinder.

Bij de voorbereiding op de wandeling lieten zich ook veel vlinders zien zoals het landkaartje (zomergeneratie), de dagpauwoog, het oranje

zandoogje, de vuurvlinder en de gehakkelde aurelia, maar wij hadden de pech dat 23 juli een regenachtige dag was, dus van genoemde insecten hebben we er geen gezien, zelfs niet de

daar zoveel voorkomende bosbeekjuffers en weidebeekjuffers. Wel was tussen het roggeveld dat we passeerden op het einde van de wandeling de kwartel duidelijk hoorbaar, maar te zien kreeg je ze niet. Na afloop hebben we nog genoten van een bakske koffie of een ander drankje in Cafe "In Holland" aan de Schootsenhoek en keerden we moe maar voldaan huiswaarts.

Jos van Dongen

Met de vlinderwerkgroep naar de Mariapeel 5-8-2023

Met 8 personen rijden we naar Griendtsveen, waar we eerst even een bakske drinken om energie op te doen voor de wandeltocht. Het is nog heerlijk weer, het zit wel lekker op het terras, maar we zullen toch verder moeten! Bij het vertrek scoren we onze eerste vlinder van vandaag al: een atalanta, een goed begin! Dan langs de Helenavaart, de grens tussen Noord-Brabant en Limburg, over een smalle hobbelende weg richting Helenaveen, waar we de Helenavaart oversteken naar de

parkeerplaats van de Mariapeel. Van het gigantische, meer dan 30.000 hectare grote moerasgebied die de Peel oorspronkelijk omvatte, bleef slechts 4.500 hectare hoogveen bewaard. De Deurnese Peel (ten westen

van de Helenavaart) en de Mariapeel (ten oosten van de Helenavaart) rond de voormalige veenkolonies Griendtsveen en Helenaveen zijn enkele restanten van dit eens zeer uitgestrekte hoogveengebied.

Ten westen van de Deurnese Peel ligt de Peelrandbreuk, deze breuklijn zorgt ervoor dat het grondwater in beide peelgebieden opgestuwd wordt. Door deze natte omstandigheden heeft het hoogveen zich eeuwenlang kunnen opstapelen tot een pakket van 6 tot 8 meter hoog. Het overgrote deel van het veenmoeras werd door turfstekers afgegraven en als turf, het 'goud van de Peel' verkocht. De sporen van het turfsteken zijn nog overal aanwezig in de vorm van vele kanalen, sloten en peelbanen die het veengebied doorkruisen.

Vroeger was de Peel een plek waar je liever niet kwam, nu is het een paradijs voor natuurliefhebbers en wandelaars. Sinds 1980-1981 is de Mariapeel aangewezen als een beschermd natuurgebied. In dit afwisselende landschap van ondoordringbare veenmoerassen, plassen, open heideterreinen, vlakten, bosjes en zandruggen groeien talloze bijzondere planten, zoals

bijvoorbeeld veenmos. Veenmos is grotendeels verantwoordelijk voor het ontstaan van de Peel. Het plantje neemt water op via het blad, want wortels heeft het niet. Veenmos kan tot twintig keer zijn eigen gewicht aan vocht

vasthouden. Het groeit aan de bovenkant en sterft tegelijk af aan de onderkant. Op de resten floreren hoogveenplanten als zonnedauw, lavendelheide en wollegras.

Bovendien is de Peel één van de rijkste vogelgebieden van West-Europa. Er leven met name veel kleine insectenetende zangvogels zoals de Blauwborst en de Sprinkhaanzanger. Uiteraard komen er ook veel weidevogels, eenden en ganzen voor. Een bijzondere doortrekker is de Kraanvogel. Deze sierlijke vogel trekt vanuit Scandinavië en Rusland in oktober en november naar het zuiden om te overwinteren. Ieder jaar strijken grote of kleine groepen Kraanvogels neer in de Peel.

[De Mariapeel](#) omvat 3 deelgebieden: Driehonderd Bunders, Mariapeel en Mariaveen. Onze wandeling gaat vooral door Mariaveen, het zuidelijkste deel. We knopen 2 paaltjesroutes aan elkaar vast, eerst de

groene, daarna de rode. Daar gaat ie dan, over de peelbaan, een breed pad omzoomd met wuivend gras, door open eiken-berkenbos het veengebied in. Al snel zien we enkele vlindersoorten: het Oranje Zandoogje in grote getalen, Klein Koolwitje en Citroenvlinder, allen algemeen.

Hoog in de lucht zien we

vele zwaluwen rondvliegen op zoek naar voedsel. Welke soorten zwaluwen? Uiteindelijk komen we tot de conclusie, dat het een combi is van oeverzwaluwen, gierzwaluwen en boerenzwaluwen. Ze vliegen boven een groot meer, we lopen even naar de oever om een kijkje te nemen.

Op het meer kunnen we alleen wilde eenden ontdekken. Hier staat het Mariaveen Sevenum Monument, onthuld op 30 oktober 2021, ter nagedachtenis aan de 21 slachtoffers van de vijf vliegtuigen die in de Tweede Wereldoorlog hier in deze

omgeving zijn verongelukt. Het stalen monument bestaat uit een silhouet van een vliegtuig met daaromheen een cirkel, die niet gesloten is. Dit staat symbool voor de gesneuvelde piloten die hun missie niet hebben kunnen voltooien. Op het monument zelf zijn stukken van de neergestorte vliegtuigen gemonteerd.

We gaan weer verder, al speurend ontdekken we allerlei kleine beestjes zoals gevlekte smalboktor en mijterschildwants. Ineens is een ieder enthousiast, want er vliegt een Spiegeldikkopje! Het is een zeer zeldzame dagvlinder

die alleen nog in de Peel voorkomt. De soort is goed te herkennen aan de grote, donker gerande, witte vlekken (de "spiegels") op de onderkant van de achtervleugels. Het mannetje heeft op de bo-

venkant van de voorvleugel slechts 3 of 4 kleine, gele vlekken bij de punt. Bij het vrouwtje zijn deze vlekken duidelijk groter. De vlinders vliegen van eind juni tot begin augustus in 1 generatie. Ze hebben een opvallende, merkwaardig huppelende vlucht. Mannetjes patrouilleren vaak langs de bospaden, vrouwtjes zie je vaak zonnend of nectar drinkend. De eitjes worden afgezet op jonge, nog niet geheel volgroeide bladeren van hennegras en pijpenstrootje. Als het vrouwtje op zoek is naar een geschikte plek om de eitjes af te zetten, vliegt ze op een halve meter boven de vegetatie en landt dan op het blad van een waardplant. Even onderzoeken of deze inderdaad geschikt is, dan loopt ze een stukje omlaag om aan de bovenzijde 1, soms 2 of 3 eitjes te leggen. Als de rups uitkomt, maakt deze een soort tuitje door een aantal grasbladeren aan elkaar te spinnen. De soort overwintert als halfvolgroeide rups, op een hoogte van 20 tot 50 cm in een van bladeren gesponnen schuilplaats. Het Spiegeldikkopje leeft in vochtige tot natte grazige ruigten in hoogveengebieden, broekbossen of hakhoutbosjes. Het waterpeil is van groot belang, dat moet 's winters op of boven het maaiveld liggen. We zien deze dag nog 2 andere exemplaren van deze soort.

Verder wandelend zien we een grote zilverreiger overvliegen. Er groeien al verschillende paddenstoelen, waaronder roodbruine slanke amaniet en parelamaniet. Ook zien we heksenboter, een gele slijmzwam, die zich kan verplaatsen en daarbij een glanzend kruipspoor

achterlaat. In de grassen zitten veel kleine libellen, o.a. de koraaljuffer, watersnuffel en gewone pantserjuffer.

We gaan rechtsaf, over een graspad door het veen, met aan onze rechterhand uitzicht op het grote meer. Het zonnetje doet haar best en

daar komen dan de Bonte Zandoogjes en Kleine Koolwitjes tevoorschijn, we tellen er tientallen. Ook zien we heel veel wespinnen met hun typische web, met vaak een bungelende ingesponnen prooi daarin. Een vink laat zich wél horen, maar niet zien.

We speuren de berm weer af en vinden talloze kleine beestjes, waaronder het stro-uiltje, een dagactieve nachtvlinder van vochtige graslanden, moerassen, heiden en natte bospaden. Verder het gewoon spitskopje (een sprinkhaansoort), grote populierenhaan, bergveldwesp en franse veldwesp, groene schildwants en katentaartsierblindwants (ik verzijn het niet, hij heet écht zo!), bloedrode heidelibel, schorpioenvlieg, moertje (een keversoort), gewone slobkousbij en glad beertje. Ook het glad beertje is een nachtvlinder van vochtige biotopen. Deze zit overdag te rusten op bladeren en bezoekt 's nachts de bloemen van onder andere koninginnenkruid.

S.K.

Donkere wolken pakken zich samen als we de heide op lopen. In een boomtop zit een aalscholver, een boomvalk scheert over de heide op zoek naar libellen. Ook zien we hier een paartje roodborsttapuit. En dan begint het te gieten! De paraplu's komen tevoorschijn, regencapes worden aange trokken en we wandelen stevig door naar het bankje dat we voor onze lunch gereserveerd hebben. De botterhammetjes worden ge-

nuttigd en het wordt gelukkig weer droog. Maar de vlinders houden het wel voor gezien, als we weer verder wandelen. We zoeken nog even naar de Phegeavlinder, die we hier in 2016 zagen, maar tevergeefs. Wel groeit er een enorme koningskaars, prachtig! We gaan over op de rode route, en daar staan koeien op het pad. Niet iedereen is er blij mee, toch zijn Galloways niet agressief. Ze grazen hier om de Mariapeel open te houden. Deze van oorsprong Schotse runderen zorgen er voor dat bomen en struiken geen kans krijgen. Ze krijgen daarbij hulp van Nederlandse landgeiten. We dwalen verder over de heide, de dopheide staat voor de 2^e keer in bloei. We scoren nog een veldsprinkhaan en dan komen we weer in het bos terecht. Er blinken enkele meertjes in de verte en links ligt de schaapskooi Pauls Koije, herbouwd om de

kudde Nederlandse landgeiten te huisvesten. De Mariapeel is voor dit zeldzame huisdierras een erkend fokstation. De geiten helpen mee de heide in dit gebied kort en vrij

van opslag te houden. We kijken nog even binnen bij de schaapskooi, het wil wel eens gebeuren dat er een kerkuil een dutje doet, maar deze keer niet. Dan weer verder, we naderen het Biologisch Station, een groot gebouw dat in 1941 werd gebouwd als werkkamp voor de turfarbeiders. Nadat de vervening is gestaakt werd het gebouw regelmatig gebruikt door studenten en onderzoekers, vandaar de naam. Het zonnetje doet weer haar best om er door te prikken en we zien hier toch weer wat vlinders tussen de ruige begroeiing rondartelen: Oranje Zandoogje, Bont Zandoogje en Bruin Zandoogje worden gespot. We wandelen om het gebouw heen en zijn dan weer terug op de parkeerplaats. In Helenaveen leggen we nog even aan om deze natte, maar toch weer leuke vlinderdag af te sluiten. Tot een volgende keer!

Fia Grootzwagers

De Moeren 17-09-2023

Met een kleine groep reden we richting Zundert, waar we een wandeling gingen maken, deze keer door de Moeren. Bij Herberg "In den Anker" parkeren we, dit is aan de Rucpenseweg 35, mocht u er ook eens naar toe willen gaan.

Jos van Dongen is onze gids en weet zo het een en ander te vertellen over dit café. Volgens de overlevering liet Peter van Bernagien daar in 1635 een huis bouwen.

In het huis moet vanaf het begin een "heerkamer" aanwezig geweest zijn waar hij gebruik van mocht maken. Het ontginningsgebied en het huis kregen de naam "Het Anker". Een naam die voor de hand lag omdat Peter van Bernagien eigenaar was van brouwerij "Het Anker" te Breda. Later werd de boerderij/herberg eigendom van de familie Snelen. De windwijzer in de vorm van een hazewind op de schoorsteen van het huis, is ontleend aan het wapen van deze familie. In 1792 werd de herberg verkocht aan de toenmalige pachter.

“In den Anker” is sinds 1861 in de rechte lijn eigendom van de fam. de Beer. Het ligt aan de Rucphenseweg: een vanouds doorgaande route tussen Zundert en Rucphen. Het moet er dan ook altijd een komen en gaan van passanten zijn geweest. Mensen die de herberg aandeden om even op verhaal te komen en zich verkwikten met bier, of zich de kou uit de botten joegen met een stevige borrel. Terwijl de voerman zijn brood verorberde konden de paarden genieten van hun welverdiende rust. In 1856 werd de Rucphenseweg officieel aangelegd als provinciale weg tussen Zundert en Rucphen. Geruime tijd was de herbergier van “In den Anker” tolgaarder van deze weg.

Oude tijden herleven zo gauw je “In den Anker” binnen stapt. De gelagkamer is als vanouds dezelfde gebleven. Een dergelijke gelagkamer als hier is nergens meer te vinden. Onder een grote schouw, waar vroeger ooit eens een groot open haardvuur gebrand moet hebben, staat nu een oude potkachel. Jammer genoeg kun je niet meer terecht in de oude gelagkamer, het had wel iets, met de bedstee, we hebben er diverse keren met Ken en Geniet gezeten.

Maar goed we liepen het café voorbij, om het gebied te betreden, waarbij we langs het [Landgoed de Moeren](#) kwamen. In 1545 kocht Jan Snellen, burgemeester van Breda de eerste turfconcessies in de Beneden Moeren. In 1810 bouwde een van zijn nazaten, Govert van der Hoeven, het classicistische landhuis met Franse en Engelse stijnvloeden.

Bijzonder is de klokkentoren uit 1663, die afkomstig is van de in 1799 ontmantelde rechtbank van Wernhout, een van de hoogste gerechtshoven in de Zuidelijke Nederlanden. Dergelijke

klokken hadden in het verre verleden wel degelijk een functie, daarmee werden de werklui opgeroepen, tegen de tijd dat er gegeten moest

worden.

Via de laan komen we bij de turfvaart, die we oversteken, vele jaren

was deze turfvaart in gebruik.

De turf die hier gestoken werd ging per boot naar Breda, een stad die veel brandstof nodig had.

Via een oud zandpad liepen we langs de rand van het bos en daarna tussen de weilanden door, allemaal nog kleinschalig.

Men was iets verderop volop bezig, om de bossen om te vormen naar gemengd bos. Veel naaldhout moest daarvoor wijken en loofhout werd er aangeplant. In een bosbesstruikje zagen we de wesp spin, ook wel tijgerspin genoemd. Deze spinnen spinnen een heel apart web, heel herkenbaar door de trapeze die erin zit, een zigzag van draden. We keken goed rond en vonden zo diverse cocons, welke vol zaten met spinnetjes, het waren net kleine pingpongballetjes.

Langs het pad stond nog wel wat te bloeien, het vingerhoedskruid toonde zijn mooie bloemtuielen. Bijen en hommels zijn daar maar wat blij mee, het vingerhoedskruid is een prima nectarleverancier. Volgend jaar zullen er ook veel van deze planten staan te bloeien, want overal

zag je de grote rozetten al staan, vingerhoedskruid is dan ook tweejarig. Wil je deze plant in je tuin, dan is dat supersimpel, want na de bloei zijn de oude bloeiaren helemaal gevuld

met zaad. Zelf uitzaaien gaat prima, alleen zul je wel een jaar geduld moeten hebben.

Maar we moesten verder en al snel kan kwamen we aan bij de Reten, nee geen scheldwoord, het gebied heet zo. Hier wordt oude landbouwgrond omgevormd naar heide, een langdurend proces. Natuurmonumenten probeert zo een verbinding te maken tussen de heideterreinen van de Moeren en de Oude Buische Heide. We keken daarom eens goed naar het grasland en zagen zo dat er al jonge heide opkwam. Het is de bedoeling dat het gebied ook weer natter wordt, zoals dat vroeger ook het geval was. Tja voor ons als wandelaar niet altijd even leuk, maar voor de natuur een opsteker. Op de heide werd er onderhoud gepleegd, een schaapskudde baande zich een weg tussen de

struikheide door. Schapen zijn wat dat betreft ideaal, ze verjongen de heide en vreten tevens allerlei struikjes en jonge boompjes weg. Het is daarom dat vroeger de heide er beter bij stond, want haast overal werd

de heide beweide met schapen, maar ook runderen werden daarvoor gebruikt.

Na een poosje komen we bij een kleine nederzetting, bestaande uit enkele oude boerderijen, welke in het verleden bij een landgoed hebben behoord. De grootste boerderij, ook weer met een klokkentoren op het dak, is nu in gebruik als Bed en Breakfast. Je kunt er logeren in de boerderij, daarvoor staan diverse tweepersoonskamers ter beschikking. De gasten kunnen daarbij gebruik maken van een gezamenlijke keuken en kamer. Wij als Ken en Genieters moesten door, op weg naar een bakske koffie. Links van ons pad merkten we op dat er allerlei voorzieningen waren voor de paardensport, dat was Crossterrein de Moeren. Langs ons pad keken we nog even naar een paar oude woningen, mooi in stijl behouden. Als je langs de woningen naar achteren keek, dan zag je daar de typische bakhuisjes staan. Ook bij "Inden Anker" hadden ze een dergelijk bakhuisje. De vroegere uitbaatster bakte daar menig vlaai. Nu is de oude schuurruimte in gebruik als café, daar namen we plaats en genoten van de koffie, waarbij een lekkere koek zich goed liet smaken. Jos weer bedankt voor de leerzame en mooie wandeling.

Christ Grootzwagers

Landgoed Hondsdonk

Zaterdag 30 september gaan we op pad naar [landgoed de Hondsdonk](#), dit onder leiding van Peter Verschure. Na wat gepuzzel naar de

startplek, een bijna verborgen pad, komen we aan bij het gebied. We lopen over een statige laan, met aan weerszijden beuken. De beuk werd al in het verre verleden veel gebruikt, niet alleen omdat het een geweldig mooie boom is, maar ook uit praktische overwegingen. Een beuk heeft namelijk een dicht bladerdek, met als gevolg, dat de kroon weinig licht door laat. Dus onder een beuk wil weinig groeien en dat scheelt in onderhoud van de veelal zandpaden. Er hoeft nagenoeg niet gemaaid te worden, maar ook neerslag kan weinig kwaad, het regenwater gaat via de takken en stam naar beneden. De beuk wordt ook wel kindermoordenaar genoemd, de beukenootjes die onder de boom vallen, lopen uit, echter krijgen deze onvoldoende licht en sterven. Mocht de beuk echter dood gaan of omwaaien, dan krijgen de jonge plantjes voldoende licht en kunnen na verloop van vele jaren uitgroeien tot een volwassen boom.

Tijdens de wandeling zien we dat er groot onderhoud plaats vindt, op diverse plekken worden bomen gekapt. Peter weet te vertellen dat dit eigenlijk niet de bedoeling is, de eigenaresse en haar familie verkeren een beetje in strijd. De een wil geld genereren door houtkap en de ander is voor behoud van het hele landgoed.

Het Landgoed is al erg oud en heeft vele bewoners gehad, oorspronkelijk was het woest gebied. Heide en moerassen kenmerken de streek rond 1300. De naam Hondsdonk zegt het eigenlijk al, want hons betekende vroeger onbruikbaar en waardeloos land. Donk spreekt voor zich, dat is een heuvel, op die plek werd het landhuis gebouwd.

We lopen door de laan en komen zo uit bij de zogenaamde kruisvijver, welke indertijd gegraven is toen het landgoed ingericht werd in de Engelse stijl. In 1842 werd deze tuinaanleg ter hand genomen. De kruisvijver is een slingerende vijver, met daaromheen de kenmerkende ro-

doden-drons. De laatste staan opnieuw te bloeien, dit door het nog warme weer, een mooi gezicht. Uiteraard zien we diverse

paddenstoelen, op het hout natuurlijk de tonderzwam. Veel mensen noemen deze ook wel tondelzwam, dit naar het oude gebruik van de paddenstoel. De zwam gloeit heel sterk en lang, als

je hem aansteekt. Vroeger werd daar volop gebruik van gemaakt, men had toen tondeldoosjes. De gloeiende zwam werd daarin gedaan en zo kon men aan het doosje de handen warmen. Ook door herders werd de tonderzwam gebruikt, als de herder in gevaar was, dan stak hij de zwam aan en kon men al van heel ver het felle licht zien. Hulp kwam dan naar de herder, simpel maar doeltreffend.

Hondsdonk ligt opgesloten tussen landgoed Luchtenburg en de Strijbeekse heide. Landgoed Luchtenburg hebben we zien liggen, helaas was het pad naar het landgoed niet toegankelijk. Veel landgoederen hebben tegenwoordig een andere functie, zo is Luchtenburg in gebruik als trouwlocatie. We kijken op de klok en besluiten op deze plek om te keren. Onderweg zien we diverse grote stinkzwammen, maar ook het kleverig koraalzwammetje, braakrussula's en vliegenzwammen. Kenmerkend zijn ook de vele soorten mossen die hier in deze vochtige

omgeving groeien. Op een boom zien we de roodgerande houtzwam, goed te zien waren de zogenaamde guttatedruppels aan de onderzijde van deze zwam. Deze guttatedruppels ontstaan door ophoping van vocht, er ontstaat een situatie dat de zwam te weinig kan verdampen en het water als het ware naar buiten perst.

Bij de vijver volgen we Theo, die langs de andere kant van het water loopt, door een smal pad gaan we terug. Overigens ligt bij de vijver ook een oude ijskelder, vroeger deed deze dienst om etenswaren op te slaan. In de winter werden er dan blokken ijs gezaagd bij de vijver en deze werden in de kelder gestapeld, een soort van diepvries.

Peter bracht ons weer terug naar het beginpunt, waarna we op weg gaan naar een aanlegadres. Ondergetekende dacht dat we wel terecht zouden kunnen bij de Fazant in Ulvenhout, de vroegere Fazanterie. Na wat praten bij de receptie mochten we plaats nemen, al leek het wel dat ze ons liever kwijt wilden. We kregen koffie, maar daar was alles wel bij gezegd, een lekker gebakje of iets dergelijks, dat ging niet. Jammer dat een dergelijk aanlegadres zo met haar klanten omspringt, ik leg er in ieder geval niet meer aan, ook al smaakte de koffie goed.

Alle deelnemers bedankten Peter voor zijn tekst en uitleg onderweg en zo togen we huiswaarts.

Christ Grootzwagers

SURAE DE PADDENSTOELENWANDELING

Traditioneel maken we jaarlijks de paddenstoelenwandeling, vaak in Boswachterij Dorst. Ook nu reden we naar de parkeerplek bij Beum, waar onze gids al stond te wachten. Toon kent vele soorten paddenstoelen, wat wel opvalt, dat hij steevast zegt, er staan dit jaar niet zoveel soorten. Bescheidenheid siert de mens, want later zou blijken dat we toch vele soorten konden ontdekken. Surae staat tot in het verre buitenland bekend om zijn soortenrijkdom. Zelf weet ik nog goed dat mevr. Van Dijk, vroeger groepen gidste door het gebied, die daarvoor uit Parijs kwamen.

ToonThielen begon al gelijk op het parkeerterrein met tekst en uitleg. Op het daar gelegen grasveld staan elk jaar wel geschubde inktzwam-

men. De zwarte slijmerige massa kan gebruikt worden als inkt, dus de naam is daarmee verklaard. Langs het beukenbos begon onze wandeling en gelijk vielen daar al enkele paddenstoelen op. Op veel plekken laat men oude boomstammen liggen, iets wat je altijd goed in de gaten moet houden, want dat zijn prima groeiplaatsen voor allerlei zwammetjes. Zo zagen we gele hoorntjes, elfenbankjes en gele korstzwam. Een mooie verrassing zagen we op een oude boomstronk, daar groeide een grote groep [gestreepte nestzwammetjes](#). Sommigen waren nog niet open en bij anderen zag je al de eitjes zitten. Ze zijn piepklein, dus

om die te ontdekken was een waar feestje. Weer een meter verder stond een geweldig grote paddenstoel, met de naam reuzenzwam.

Ook de bomen tegen restaurant Beum zijn aangetast door zwammen en ook die bomen zullen op korte termijn het loodje leggen.

We lopen verder over de Wethouder van Dijklaan en houden de kanten goed in de gaten. We zien de oude brandwachtertoren, allang niet meer in gebruik. Vroeger was deze regelmatig bezet, men kon tot zeer ver kijken en eventuele bosbranden waarnemen. Wij kwamen echter voor de paddenstoelen, tussen het gevelde hout troffen we de dennenvoetzwam aan. Dennenvoetzwammen zijn er dit jaar best wel veel, zo is de ervaring, bij sommigen treed regeneratie op. Regeneratie is het ontstaan van jonge paddenstoelen op de oude hoed.

Ook langs de weg treffen we op oude boomstammen zwammen aan, zo zien we de roodgerande houtzwam. Bijzonder aan deze zwam is dat deze druppels aan de onderkant heeft, zogenaamde guttatedruppels, uittredend vocht. Op

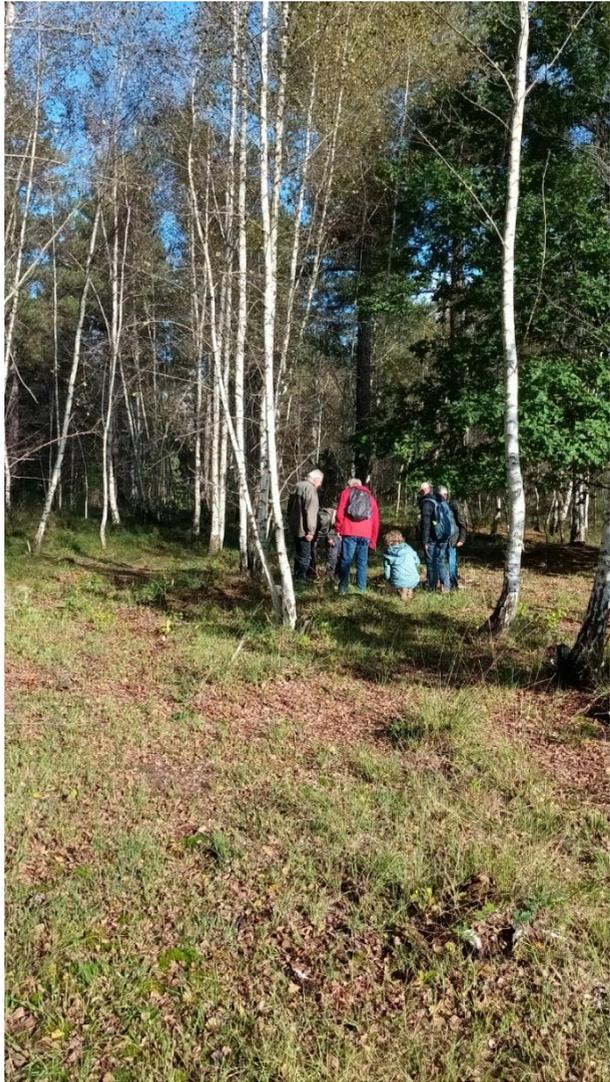
dezelfde stam treffen we de blauwe kaaszwam aan. Als een klein houtvuurtje valt het kleverig koraalzwammetje enorm op. Voor de fotografen een absolute topper, al moet je voor een mooi

plaatje er wel iets voor over hebben. In alle bochten zie je dan de mensen fotograferen, iets wat met de telefoon geweldig goed gaat.

Uiteraard komen we ook giftige paddenstoelen tegen, zoals de braakrussula, we raden zoiezo iedereen af paddenstoelen uit het bos mee te nemen.

Altijd leuk om te vinden is de grote sponszwam, vaak zie je hem al in de verte staan, door zijn opvallende lichte kleur, het is net een ouderwetse grote badspons. Vanzelfsprekend zien we ook nu vliegenschimmels, het exemplaar wat we zien is toch aangevreten. Niet elk dier is gevoelig voor het gif, naaktslakken peuzelen ervan. De stippen zitten los, je kunt ze er

zo afwrijven, soms gebeurt dit ook met zware regenval, dan spoelen de stippen weg. Als de paddenstoel door de grond breekt, zit deze helemaal ingepakt in een vlies. Eenmaal boven de grond breekt dit vlies in stukjes, de stippen en aan de steel blijft een restant van het vlies hangen, het rokje. Bij de vroegere fietsenstalling van zwembad Surae komen we een bijzonderheid tegen, een witte kluijjeszwam en ja ze lijken echt wel op een hondenbot. Even kijken we uit over het water, enkele knobbelzwanen dobberen rond, een paar meerkoeten en een fuut,

Op diverse plekken zien we parasolzwammen, als ze opkomen lijken ze wel op trommelstokken. Ze groeien behoorlijk snel uit tot soms erg grote paddenstoelen. Als ze overrijp zijn zakt de hoed over de steel heen naar beneden. We lopen over de zandvlakte, althans wat er van over is, want het zand wordt overgroeid door zandzegge. Toon pakt een graspol en laat zien hoe die zich verspreidt, met lange uitlopers. Als je een pol omhoog trekt kun je pas goed zien hoe lang die uitlopers kunnen zijn, echt meters lang.

Wat verderop zien we zelfs nog een laat vlindertje rond dartelen, het is een klein vuurvlindertje. Het geeft aan hoe warm het nog is, ze kunnen nog net voldoende voedsel vinden, op bramen die voor de tweede keer bloeien.

Rupsen van het klein vuurvlindertje overwinteren in de strooisellaag, sommigen half volgroeid en andere bijna volgroeid, het is daarom dat de vlinders in het voorjaar verspreid over een lange periode verschijnen. Toon laat ons een beetje rond struinen door een bosje met veel berken, dus zien we daar diverse vliegenschimmels, van klein tot groot. Zo komen we aan bij een poel, waar omheen vele soorten mos groeien. Mos kan veel water opslaan, daardoor kunnen ze periodes van droogte doorstaan.

Wat opvalt dat er dit jaar behoorlijk wat aardappelbovisten opgekomen zijn, vorig jaar zag je er haast niet eentje. Ook zien we nogal veel

exemplaren van het eekhoortjesbrood. En inderdaad ze worden aangevreten, niet alleen door de eekhoorn, maar ook door muizen. Op de berken nemen we de berkenzwammen waar, soms maakt een specht dankbaar gebruik van berkenzwammen. Hij gebruikt de berkenzwam dan als een soort van afdakje en hakt zijn nestholte op die plek uit. Al het hout wat men tegenwoordig laat liggen is een ideale groeiplaats voor allerlei zwammen. Maar ook insecten weten dat dode hout te waarderen, ze leggen er hun eitjes en de daaruit gekomen larven

vreten zich een weg door het hout en daar zijn de vogels weer verzot op. Zo treffen we op, het hout een geleachtige massa aan, een trilzwam. Het is de gele trilzwam, deze komt het gehele jaar voor, want paddenstoelen kun je in alle seizoenen aantreffen. Trilzwammen zijn afhankelijk van water, maar dat geldt voor heel veel leven. Is het een lange periode droog, dan teert de trilzwam in tot een soort van droog propje, dat weer opzwellt bij regenval.

Maar de tijd begint te tikken en we willen toch ook graag nog een bakske drinken, dus lopen we

verder, een enkele paddenstoel overslaand.

Bij de rechte koraalzwammen stoppen we nog even, want dat is toch

weer iets speciaals, elk jaar verschijnen ze in dezelfde hoek. Bij Beum zien we nog een dennenvoetzwam, deze is nog licht van kleur, haast helemaal geel, later zal hij donkerbruin worden en verder uitharden

Bij Beum genieten we nog even na, we zijn weer veel wijzer geworden en bedanken onze gids Toon Thielen voor zijn rondleiding en verhaal, we hebben toch enorm veel soorten gezien, dat is wel opvallend, want door samen te kijken, valt er steeds meer te ontdekken.

Christ Grootzwagers

Verlag dagtocht naar Plan Tureluur 21 oktober 2023 - VWG Ken & Geniet

We gaan met 14 personen een dagje naar de zuidkust van Schouwen-Duiveland, naar een klein deel van [Plan Tureluur](#) dat tussen 1991- 2014 werd aangelegd. We staan om 8.00 uur alle-

maal bij de Salamander, helaas zonder Leo, Annemiek, Thieu en Corry, maar wel met aantal Ken & Geniet-leden, die niet in de vogelwerkgroep zitten.

Onderweg zien we prachtige wolkenpartijen en krijgen we een klein buitje, maar de voorspellingen zeggen dat we voor de middag wel wind maar geen regen krijgen.....

Vorbij Zierikzee starten we onze dag ten noorden van N59 op de Brasweg. We parkeren de auto's op de parkeerplaats van camping Brashoeve en bekijken vanuit de Brasweg het plas-drasgebiedje ten noordwesten. We spotten vele brandganzen, bergeenden en slobeenden, maar nog geen steltlopers. Daarvoor moeten we naar het iets westelijker gelegen gebied.

Onderweg naar de parkeerplaats bij Gasthuisbult zien we al meer verscheidenheid aan vogels. We beklimmen de Gasthuisbult en zijn getuige van spectaculaire goudplevier-vluchten, ze zwenken met

groepen van honderden door de lucht en staan even later weer met grote groepen in slagorde met de kop in de wind in het nog steeds wat rood gekleurde zeekraal. Maar dan gaan ze weer in verschillende zwermen omhoog, op afstand maar ook over ons heen; als de zon zich laat zien, lichten de vogels op tegen de lucht.

Prachtig. We kunnen er geen genoeg van krijgen. Ook honderden Kieviten spotten we in het plas-dras gebied in het water en vliegend (fladderend) in de lucht.

Dan komt er een hele grote groep brandganzen aan gevlogen; aan het blaffende geluid en aan de prachtige zwart-wit tekening zijn ze goed te herkennen.

De sport is om tussen die grote groepen de enkelingen te ontdekken, nou dat lukt ons: de kleine en grote zilverreiger, kemphaan, witgat, aalscholver, paar tureluurs, stuk of 8 kluten, scholekster; maar ook

groepjes rondvliegende graspiepers en een groepje putters opvliegend en weer landend in wat distels. Laat ik de fazant die de weg oversteekt niet vergeten.

Voor de fotografen staat er vandaag wel erg veel wind. Het valt niet mee om een mooi scherp plaatje te schieten. We nuttigen onze mee-gebrachte koffie veelal in de auto's om even uit de wind te zijn. Maar het is nog droog en het andere uitkijkpunt lonkt.....'t Tuurpunt.

Vandaaruit zien we de goudplevieren zittend in een hele grote groep, maar ook vele smienten en wintertalingen. Op dat punt staan we midden tussen de vogels centraal in het gebied.

Op naar lunchadres Restaurant De Heerenkeet, naast Flauwers en Wevers Inlagen.

Het is er heerlijk warm en de tafel staat klaar. Met wat onderlinge afstemming kunnen we allemaal iets bestellen waar we zin in hebben. De omelet en de kibbeling zijn favoriet!

Terwijl we eten klettert de regen op het glazen dak. De voorspellingen zien er niet goed uit. Ik vertel nog wat over ontstaan en doel van Plan Tureluur. Ik voeg de link naar een artikel uit 2006 bij, waar veel info in staat over ontstaan. <https://edepot.wur.nl/114545>

Ter compensatie van het verloren buitendijks getijgebied, veroorzaakt door de komst van de Deltawerken, (4 okt 1986 officieel in gebruik genomen) werd begin jaren 90 het ambitieuze 'Plan

*Tureluur' opgesteld door de Zeeuwse Milieufederatie. Een plan tot herstel van brakwatermilieus, zoutvegetaties en habitats voor kustvogels in het binnendijkse polderland. Het werd al snel duidelijk dat dit een hotspot zou worden vanwege de bijzondere **abiotische** gesteldheid van dit gebied: **zeeklei met een zandige ondergrond**, op 1,5 tot 2 meter onder gemiddeld zeeniveau. Het zoute water giert hier als het ware onder de dijk door. Op sommige plaatsen is het op en neer gaan van het getij zelfs in de binnendijkse poldersloten waar te nemen. Dat leidde tot graslanden met **zeekraal** of zilte rus en kale onbegroeide plekken in aardappel- of bietenakkers. Ook boeren vonden dat het natuurgebied moest worden..*

Hoewel het nog regent, besluiten we om in ieder geval over de Inlaagweg te rijden; een dijk met uitzicht naar twee kanten. Kees rijdt voorop en bepaalt waar we stil gaan staan. Nog even zoeken we in de beschutting van de bus van Peter naar nieuwe soorten. En jawel; rotganzen, vijf lepelaars en Nelly ontdekt nog twee zwarte zwanen; Kees spot nog een fuut, een houtduif en een nijlgans.

De uitkijktoren trekt geen bekijks met dit weer. We geven het op en gaan met 37 soorten gespotte (water)vogels op zak weer op weg naar het Brabantse land.

Dank allemaal voor de gezelligheid en het samen genieten van de zwermen goudplevieren en ook voor het samen trotseren van deze winderige dag.

Met dank aan Josina, Roland en Jenny voor de foto's.

Groet Lidwine, mede namens Annemiek

VACATURE BESTUURLID

U begrijpt het al, nog steeds zijn we op zoek naar uitbreiding van ons bestuur. Een vast takenpakket kennen we niet, de hoofdzaak is dat u zich graag inzet voor onze Natuurvereniging. Vanzelfsprekend zult u door de rest van het bestuur begeleid worden. Wat houdt het besturen in, natuurlijk het mee samen stellen van het programma, het mee organiseren, het bijwonen van de bestuursvergaderingen. Het is met besturen vaak zo, dat de eigen inbreng tot taken leidt, waarbij samenwerking het voornaamste is. Mooi zou het zijn als de kandidaat PC vaardig is en natuurkennis heeft.

Lijkt het u wat, dan kunt u een poosje meedraaien en dan beslissen of het voor u past. Neem gerust contact met het bestuur op, vaak denken mensen te zwaar over hetgeen er gedaan moet worden.

RabobankClubsupport

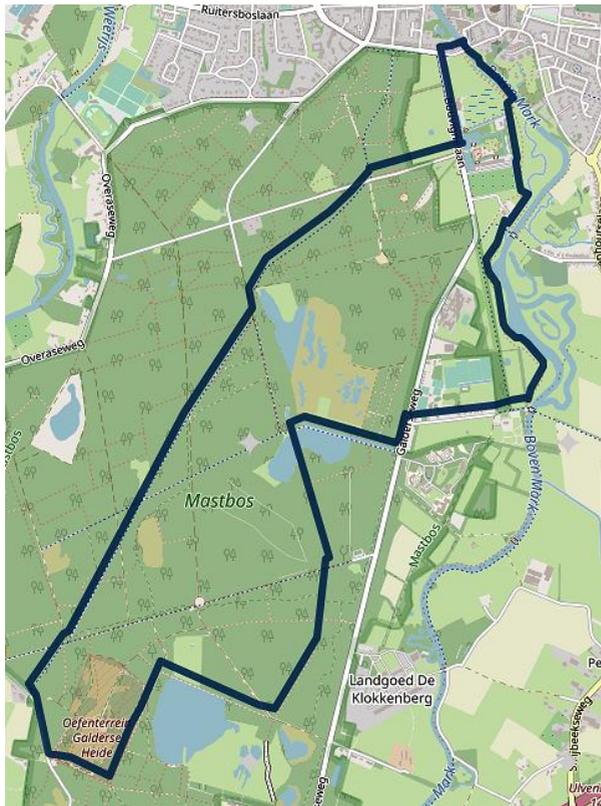
Als bestuur zijn we weer enorm blij met de steun van u als leden, want ook dit jaar hebt u weer gestemd op onze Natuurvereniging. We hebben dan ook weer een leuk bedrag in ontvangst mogen nemen. Het geld gaat naar de Natuurtuin Kandoel, we hebben er al gereedschap voor gekocht, in de vorm van een nieuwe accumaaimachine en een zogenaamde multitool. Dat laatste is een boomzaag op een steel, maar daarop kan ook een heggenschaar bevestigd worden, of een

bosmaaier. Ook die multitool wordt aangedreven met een accu, mooi, want die accu's worden weer opgeladen door onze zonnepanelen. Het bedrag dat deze actie opgebracht heeft is:

€1121,52

WANDELTIPTIP DE KOGELVANGER

Deze keer een wandeling die we met Ken en Geniet gemaakt hebben. Helaas was onze aangekondigde gids verhinderd, Jos van Dongen zullen we een tijdje moeten missen, want Jos wordt geopereerd aan zijn

knie, wat gepaard gaat met een periode van revalidatie.

Ondergetekende heeft voor hem waargenomen en zelf een pad uitgezet. Hiernaast ziet u een kaartje van de wandeling, dit is de lange versie, want met Ken en Geniet hebben we deze ingekort, zodat er wat tijd overbleef om wat te vertellen, want dat hoort er natuurlijk bij.

Starten deden we bij [kasteel Bouvigne](#), aan de bouvignelaan nr. 5, dat is bij waterschap Brabants Delta. Daar gingen we naar de weg op aan, om zo voor langs het kasteel

te lopen. Door de weeks kunt u ook de tuinen bezoeken, eentje in de Engelse landschapsstijl, daarnaast is er een Franse en Duitse tuin. Rond de kerstdagen is ook het kasteel te bezoeken, dit is thans in gebruik bij het waterschap. Wij keken vanaf de straatkant over de gracht

heen. Waarbij Hanny en ik een bekend geluid hoorden, het roepen van de ijsvogel,

we kregen hem echter niet te zien en dat is jammer. Kasteel Bouvigne is een al erg oud gebouw, waarvan de precieze bouwdatum niet bekend is. De eerste vermelding van het kasteel dateert uit een officiële akte van 1554. Het werd toen omschreven als een statig stenen huis, omgeven met grachten. Al snel veranderde dit huis in een koninklijk kasteel. In 1614 kwam het landgoed namelijk in handen van de prins van Oranje. De prinsen lieten hun rent-meesters in het kasteel wonen. Die onderhielden het slecht, zodat het zelfs bedreigd werd met sloop. In 1775 besloot prins Willem V het kasteel te verkopen. 'De Boeverijen' heette het landgoed toen nog. Het had overigens niets met boeven te maken; het was afkomstig van het woord 'boveria', dat lage weide betekent. Begin 19e eeuw werd Boeverijen volgens de mode van die tijd verfranst; voortaan heette het Bouvigne. Tegenwoordig is Kasteel Bouvigne een populaire trouwlocatie voor inwoners uit Breda. We lopen tussen de gracht en de Bredase ijsbaan door, zo zie je meteen dat de omgeving erg diep ligt. De ijsbaan is dan ook erg nat en op een enkele plas zwemmen de wilde eenden rond. We slaan rechtsaf en blijven op het voetpad lopen, achter het kasteel langs, daar zien we de kapel, met daarin een invliegopening. Binnen zal een kerkuilenkast hangen, met daaraan een tunnel van ongeveer een meter, dit om duiven uit de kast te weren.

Links hebben we met de wandeling minder zicht, er hangt nog een laag mist, best wel jammer, anders zagen we de Mark stromen. Wat verderop koen we bij de opnieuw gebouwde hoeve, deze is thans in

gebruik bij Staatsbosbeheer. Tussen het wandelpad en het kantoor stroomt de Mark, dat wil zeggen de natuurlijke oude loop, want iets verder stroomt ook de Mark, maar deze

is hier en daar recht getrokken in het verleden. In het verre verleden stond deze hele omgeving blank, althans in de winter. Bij de Bieberglaan lopen we even naar de stuw, net voorbij deze stuw splitst zich de natuurlijke loop en de gekanaliseerde loop. De stuw diende ervoor, om Breda droge voeten te laten houden.

Dat het enorm nat is merken we al gauw genoeg, het voetpad staat vol met grote plassen, in het begin kunnen we er nog wel overheen komen, maar wat verderop besluiten we door het natte gras naar het fietspad te lopen. Het fietspad ligt net wat hoger, dus daar houden we droge voeten. Het enige nadeel, zeker op zondag is, dat er veel fietsers overheen komen. Bij de voorbereiding zagen we in deze omgeving best wel veel ganzen op de natte weilanden, nu echter niet eentje.

Ook het mooie uitzicht op Ulvenhout missen we, de mist wil maar niet optrekken. Bij de Reeptiend lopen we toch even richting Ulvenhout, tot de brug over de Mark, waar we een mooi uitzicht hebben. Ook hier

splijst de Mark, met rechts de oude slingerende loop, een mooi gezicht. Bij de brug keren we om, zo komen we bij een fraai gerestaureerde boerenhoeve, thans in gebruik als horecagelegenheid en als adres voor dagbesteding, een mooie bestemming voor een dergelijk historisch pand. Langs de stoomgroep, een hobbyclub, waar men

regelmatig rondritten organiseert met miniatuurtreinen. Langs restaurant de Kogelvanger lopen we naar het natuurgebied. Even staan we stil bij het oorlogsmonument, om daarna rechtsaf te gaan, waarbij we de Kogelvanger zien liggen.

[De Kogelvanger](#) is een hoge beplante zandwal, deze moest in het ver-

leden de bosarbeiders en wandelaars beschermen tegen overvliegend kogels. Achter de wal heeft een oefengebied gele-

gen. In 1899 werd deze nieuwe kogelvanger aangelegd, de enorme dijk die iedereen die hier gaat wandelen wel kent. De gracht die ontstond door het uitgraven van de wal wordt ook de Kogelvanger genoemd en heeft nu voornamelijk een functie als kikker- en salamanderbroedplaats. Het hele gebied werd op den duur naar deze wal de Kogelvanger genoemd.

Nadat in 1978 de Kogelvanger buiten gebruik gesteld was, werd het beheer van het gebied in 2000 overgedragen aan Staatsbosbeheer. Dat wil er weer puur natuur van maken, maar eerst moest wel een

vracht loden kogels opgeruimd worden. Deze verontreiniging is niet goed voor plant en dier.

Bij het ven tegenover de Kogelvanger staat een bankje, we besluiten daar even een pauze te houden. Er staan enkele amethistzwammen en

ook het fluweelpootje, natuurlijk moeten die gefotografeerd worden. Langs de gracht lopen we verder, bij de splitsing van Mastenlaan en Stouwdreef houden we stil, op een daar liggende boomstam ontdekken we diverse zwammetjes. Iets verder gaan we naar het uitzichtpunt, op het gebied achter de wal, ook dat heet hier de Kogelvanger, het is echter niet toegankelijk, maar is rustgebied voor het wild.

Aan alle kanten ontdekken we nu paddenstoelen, zo staat er heel opvallend een vliegenzwam. Wat echter heel veel mensen over het hoofd zien is een daarnaast staande zogenaamde slijmzwam.

Onze grote kenster, Ellie Koreman weet hem feilloos vast te leggen. Het wordt alsmaar drukker op het pad, de mensen worden wakker en willen met het mooie weer de natuur in. Als groep gaan we een kijkje

nemen bij het volgende ven, het Weelven. Prachtig ligt dit ven opgesloten tussen het groen, het maakt een bocht op het eind, mogelijk komt daar de naam vandaan, want welven is hetzelfde als een bocht maken.

We lopen iets terug en gaan het Eeuwiglaantje in. Het Eeuwig Laantje is het voet- en fietspad dat diagonaal door het Mastbos loopt van het

noordoosten naar het zuidwesten, van de Bouvignedreef (tegenover het Bospad) naar de Marellenweg. Het pad kruist de Stouwdreef, de Langedreef, de Frederiksdreef, de Zevenlindendreef en de Oude Postbaan. Het is een oud voetpad (het voetpad van Breda naar Rijsbergen), maar ook een belangrijk relict uit de tijd van de opkomst van het toerisme aan het eind van de negentiende eeuw.

Dit bekende pad komt voor het eerst voor op de kaart van het Mastbos van 1625. Op de kaart van 1709 en het minuutplan van het kadaster van 1824 en 1827 is te zien dat het pad toen nog begon bij de huidige Bouvignelaan, via het huidige Julianapad het Mastbos in

liep en dan het huidige tracé volgde tot aan de tegenwoordige Oude Postbaan. Het laatste gedeelte, van de Oude Postbaan tot Huis Den Deijl, is pas aangelegd na de Tweede Wereldoorlog.

De klok tikt en de gids besluit niet meer stil te staan bij elke paddenstoel. Het Eeuwiglaantje verlaten we en we volgen de Bouvignedreef. Daarbij komen we langs een groot speelbos, maar dat slaan we gezien de tijd maar over. Iedereen heeft zin in een bakske. We steken de Bouvignelaan over en lopen voorlangs het kasteel naar de parkeerplaats. Vandaar rijden we een klein stukje, om zo aan te landen bij eetcafé de Zeven Heuveltjes, waar we wat drinken en bijkletsen. Een half uur overtijd vertrekken we huiswaarts, na weer een bijzonder mooie tocht.

Als Ken en Geniet volgden we de iets kortere route, aangegeven met de knooppunten beginnen d bij Bouvige: 60-18-7-6-5-4-17 en terug richting 60.

Christ Grootzwagers

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING 2024

**Woensdag 5 maart vindt deze plaats in zaal 7 van de Cammeleur
aanvang 20.00 uur.**

Graag willen wij u uitnodigen tot het bijwonen van deze bijeenkomst, om uw wensen kenbaar te maken en mee te praten over het doen en laten van onze vereniging.

De vergadering begint om 20.00 uur; zorg dat u op tijd aanwezig bent, wij zorgen voor de koffie en een lekker Brabants worstenbroodje.

De agenda:

1. Opening van de vergadering door de voorzitter.
2. Behandeling van de notulen van de algemene ledenvergadering van 2023 door de secretaris
3. Behandeling van de ingekomen stukken door de secretaris
4. Het jaarverslag van 2023 wordt voorgelezen door de secretaris.
5. Het financieel jaarverslag wordt voorgelezen door de penningmeester.
6. De kascontrolecommissie, bestaande uit Leo Reijnierse en Anнемiek Bakens doet verslag van haar bevindingen.
7. Benoeming van de kascontrolecommissie 2024, Leo Reijnierse treedt af.
8. Voorziening in vacatures door aftreden van bestuursleden. De volgende personen zijn volgens het rooster aftredend: Christ Grootzwagers en Marie José van Gestel. Zij stellen zich herkiesbaar namens het bestuur. Op grond van de statuten kunnen uit de algemene ledenvergadering tegenkandidaten gesteld worden. De namen van deze kandidaten, gesteund door tenminste 10 leden, moeten schriftelijk bekend worden gemaakt aan het bestuur, uiterlijk voor aanvang van de vergadering.
9. Behandeling van de begroting voor het lopende boekjaar, door de penningmeester.
10. Bespreking van de plannen voor het jaar 2024, eventueel behandeling van voorstellen vooraf gedaan door de leden, door de voorzitter.
11. Vernoeming van de jubilarissen, door de secretaris behoudens de 25-jarige jubilarissen, welke worden toegesproken door de voorzitter.
12. Rondvraag.

13. Sluiting van de vergadering door de voorzitter.
14. Afhankelijk van de duur van de vergadering, word er nog een film vertoond

VOORSTELLEN EN WENSEN

Natuurlijk is de vergadering er voor u allen; daar kunt u uw voorstellen kwijt, maar toch zouden wij als bestuur het op prijs stellen als u vooraf uw wensen al kenbaar zou willen maken bij het bestuur, zodat het één en ander vooraf besproken kan gaan worden en wij het antwoord op uw vragen of voorstellen tijdens de vergadering al kunnen geven.

Zet uw voorstellen voor tochten, diaprogramma's, films enz. op papier en wilt u zelf ook eens wat presenteren, maak dit dan zo spoedig mogelijk kenbaar aan het bestuur. Wij staan open voor al uw suggesties.

Notulen van de Algemene Ledenvergadering van Ken en Geniet in de Cammeleur op 8 maart 2023

Aanwezig waren 40 leden

Bericht van verhindering was ontvangen van: Jos Soffers, Corrie Koreman, Jos en Betsie Haarbosch, Sanne van Bers, Coby de Jong, Els Scheepers, Rita van Dongen, Adrie Deijkers, Harrie en Tonnie van Dongen, Wil en Ria Richards, Francine Snoeren, Corry Keulemans, Lizze Nederlof, Beppie Verhage, Lidwine van Dijk.

- 1 Opening van de vergadering door de voorzitter. Christ blikk vooruit op het 65 jarig bestaan van Ken en Geniet en geeft Sjef Kerkhofs, één van de oprichters, die ook aanwezig is, een drankje. Sjef is ondanks zijn hoge leeftijd nog altijd actief in de redactie, menige tekening in ons Hoefblad is van zijn hand. Ook de avonden worden trouw door Sjef bezocht. Verder staat Christ even stil bij de vele vrijwilligers, o.a. de bezorgers van het Hoefblad, de werkgroepen (met name de vogelwerkgroep en de tuinwerkgroep) en vraagt een applaus om deze mensen te bedanken. Dan vraagt Christ een minuut stilte voor de overleden leden. We bestaan 65 jaar, veel mensen blijven lang lid, we vergrijzen, maar gelukkig komen er steeds jonge mensen bij en blijft het ledental constant ruim boven de 300 leden. We kunnen versterking gebruiken voor de tuin, maar ook voor de website.
- 2 Behandeling van de notulen van de Algemene Ledenvergadering van 2022. Deze worden voorgelezen en akkoord bevonden.

- 3 Ingekomen stukken. Berichten van verhindering. En er is een vraag binnen m.b.t. het startadres van de tochten, dit kan helaas niet in het Hoefblad vermeld worden, omdat van te voren nog niet bekend is waar in het gebied de gids start.
- 4 Het jaarverslag van 2022 wordt voorgelezen. Er zijn geen op- of aanmerkingen.
- 5 De penningmeester leest het financieel jaarverslag van 2022 voor. Ook hierop zijn geen op- of aanmerkingen.
- 6 De kascontrolecommissie, bestaande uit Lizze Nederlof en Leo Reijnierse doet verslag van haar bevinden bij monde van Leo. De kas is akkoord bevonden, de boeken zijn zeer uitgebreid gedocumenteerd. De kascontrolecommissie verleent het bestuur décharge.
- 7 Benoeming van de kascontrolecommissie 2023. Lizze Nederlof treedt af, Leo Reijnierse komt terug en Annemiek Bakens stelt zich beschikbaar voor de volgende controle
- 8 Aftredende bestuursleden. Volgens het rooster moeten Fia Grootzwagers en John van Meggelen aftreden. Zij stellen zich beiden herkiesbaar. Voor aanvang van de vergadering was er gelegenheid om tegenkandidaten aan te melden volgens de statutaire regels. Hiervan werd door niemand gebruik gemaakt, zodat de twee genoemde bestuursleden zijn herkozen voor een volgende bestuursperiode.
- 9 De penningmeester behandelt de begroting van het lopende boekjaar. Er is een negatief saldo begroot, dit is omdat we er niet van uit kunnen gaan dat we ook in 2023 subsidie krijgen van o.a. NL-Doet en de Rabo Club Support actie. Annemiek Bakens vraagt, waarom de kosten van de jaarvergadering zo hoog zijn. John tracht dit te verklaren, de zaalhuur en we rekenen op 80 leden waarvoor we worstenbrood moeten betalen, koffie/thee bij aanvang en een drankje onder de pauze, het telt aardig op. Vermeldenswaardig is ook dat de drukkosten niet gering zijn en het verzenden per post kost toch nogal wat. Het bestuur heeft wel overwogen om de contributie te verhogen, maar we kunnen nog altijd goed rondkomen, dus dat is nog niet aan de orde.
- 10 Plannen voor 2023. Er is door de gidsen weer een mooi programma in elkaar gezet. Christ neemt het programma door en licht diverse activiteiten toe. Allereerst NL-Doet, er is zaad besteld om de bloembeden in te zaaien en er wordt een heidegebied aangelegd bij de bijenschans, de

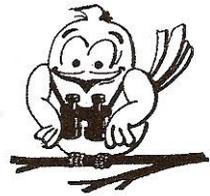
kruiwagens en schoppen staan al klaar. Ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan wordt een boottocht georganiseerd op 3 juni waar iedereen aan mee kan doen. 8 juli is het open tuin dag in Kandoel samen met de bijhoudersvereniging Ambrosius, die op 9 juli ook hun tuin aan de Bernse Hoef openstellen voor publiek. De kerstmorgen gaat in ieder geval door, waar en hoe is nog de vraag. En bij voldoende geld in kas gaan we ook nog een picknick of bijzondere filmavond organiseren.

- 11 De jubilarissen worden vernoemd en de 25-jarige jubilarissen worden gehuldigd en krijgen een drankje. Applaus voor al die trouwe leden, maar ook applaus voor Christ, die al 40 jaar in het bestuur zit!
- 12 Het Handboek Goed Bestuur. Dit handboek is op de website geplaatst en ligt tijdens de Algemene Ledenvergadering ter inzage op de bestuurstafel. We moeten als bestuur wettelijk aan de leden vragen of ze ermee akkoord gaan. In het handboek liggen regels vastgelegd over het besturen, waar het bestuur zich aan te houden heeft, enz. De leden van de Algemene Ledenvergadering gaat akkoord met het Handboek Goed Bestuur.
- 13 Rondvraag. Er wordt gevraagd waarom we geen winterbloeiers zoals Erica in de Kandoeltuin en in het Dongeland hebben, Peter Verschure beantwoordt deze vraag: het past niet in het sortiment, dat zijn 2 verschillende culturen.
- 14 De voorzitter sluit de vergadering. Na de pauze vertoont Christ nog een mooi filmpje over de Donge bij 's Gravenmoer.

PROGRAMMA

Zaterdag 9 december: Autotocht van een halve dag naar de Strijbeekse heide, een gebied net ten noorden van Galder. Het grootste gedeelte is in beheer bij Staatsbosbeheer. Je wandelt er over hei, door bos en langs vennetjes. De laatste jaren heeft het gebied te maken met verdroging, in het verleden kon je haast niet zonder hoge schoenen of laarzen het gebied betreden. Er leeft van alles, ree, vos, hagedis, salamander enz. De gids Jeroen Nusselein zal u er meer over gaan vertellen, over de geschiedenis en de toekomstplannen. Vertrek 9.00 uur, opgeven voor dinsdag 5 december 19.00 uur.

Zaterdag 16 december: Kerstbijeenkomst. We gaan er weer een leuke ochtend van maken, u bent welkom vanaf 11:00 uur. Deze keer zijn we te gast in basisschool Achterberg, te bereiken via het pad tussen Veldstraat 19 en 23. Op de speelplaats is er een beperkte mogelijkheid om te parkeren, dus kom liefst te voet of op de fiets. We bieden u een soort van kerstlunch aan, met een hapje drankje en enkele broodjes. We denken rond de klok van 13:30 uur de bijeenkomst af te sluiten. Opgeven voor de kerstviering moet u voor dinsdag 5 december, bij de bekende adressen. Uw betaling dient u ook voor dezelfde datum te doen, de kosten i.v.m. het jubileumjaar zijn € 7,50 per persoon, ook uw partner is van harte welkom. Het bedrag kunt u overmaken op het bankrekeningnummer van de vereniging, onder vermelding van kerstbijeenkomst. Zie ook pagina 2 van dit Hoefblad.

Zaterdag 6 januari: Snertwandeling, deze keer aan de Steenovensebaan 29, startend bij het parkeerterrein van de Jacobushoeve. Toon Thielen is onze gids, welke u door zijn tuin rond zal leiden, waarna we terugkeren bij de Jacobushoeve. Daar krijgt u een kop koffie of thee aangeboden en een kom snert, aangekleed met roggebrood spek en rookworst. Aanmelden moet u voor dinsdag 2 januari 19:00 uur. De kosten moet u voldoen via het bankrekeningnummer van de vereniging, onder vermelding van snertwandeling. Mensen die niet meewandelen dienen om 11:45 uur aanwezig te zijn. De kosten bedragen € 10,- per persoon. Komt u op de fiets even aangeven bij aanmelding. Vertrek 10:00 uur bij de Salamander, opgeven voor 2 januari 19:00 uur.

Woensdag 17 januari: Foto en filmpresentatie over Twente, door Hanny Oerlemans, in de filmzaal van de Cammeleur, aanvang 20:00 uur. Twente is het oostelijke deel van Overijssel, gelegen tussen de Sallandse Heuvelrug en de grens met Duitsland. Bekende plaatsen in Twente zijn Almelo en het mooie dorp Ootmarsum. Het is een gevarieerd gebied met o.a. bloemrijke graslanden, bossen, beken, heide- en veengebieden. Een ideale omgeving voor natuurwandelingen en fietstochten. Kom een idee opdoen voor mogelijk uw vakantie. Voor meer info, zie pagina 9 van dit Hoefblad.

De voorstelling vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, aanvang 20:00 uur.

Zondag 21 januari: Autotocht van een halve dag naar landgoed Valkenberg in Ulvenhout, dit onder leiding van Peter Verschure. Ontdek de prachtige doorkijkjes en vergezichten en de typische boerderijen die uniek zijn in deze regio. Het huidige lanenstelsel is rond 1770 aangelegd, beleef hoe de adel vroeger leefde op hun landgoed. Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 16 januari, 19:00 uur.

Zaterdag 3 februari: Autotocht van een halve dag naar [Plantloon](#), in het bijzonder de omgeving van het Galgenwiel. Het gebied ligt tussen Waalwijk en de Loonse en Drunense Duinen. Het Galgenwiel is een oud restant van een vroegere overstroming. In het gebied ligt nog een oude turfvaart en verschillende raadselachtige dijken, waarover Christ Grootzwagers u meer gaat vertellen.

Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 30 januari 19:00 uur.

Zaterdag 17 februari: Autotocht van een halve dag naar Huis ter Heide, samen met Fia Grootzwagers en John van Meggelen. Zij brengen u naar de vennen, dwars door het mooie bosgebied. Natuurmonumenten heeft hier 30 jaar geleden landbouwgrond omgezet naar natuurgebied. In de loop der jaren heeft de natuur hier zijn gang kunnen gaan en is er een stuk mooier op geworden.

Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 13 februari 19:00 uur.

Woensdag 21 februari: Fia Grootzwagers neemt u mee naar het hoge noorden en wel naar Noorwegen. In een boeiende fotopresentatie op het grote doek in de filmzaal van de Cammeleur. Tijdens hun wandelingen zijn er vele beelden geschoten van dit bijzonder mooie land. Fjorden, watervallen, bergen, toendragebieden, snelstromende rivieren en gletsjers. Een verslag van 9 weken, met afwisselende wandelingen,

waarbij men oog in oog kwam te staan met rendieren, vogels en vele planten. U moet het zelf maar komen bekijken, voor meer info zie pagina 13 van dit Hoefblad.

De voorstelling vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, aanvang 20:00 uur.

Zondag 3 maart: Autotocht van een halve dag naar het Ulvenhoutse bos, waarbij Jos van Dongen u rond zal leiden. Het Ulvenhoutse bos staat bekend om zijn voorjaarsflora, afhankelijk van het weer tijdens de winter, is die mogelijk al wel te zien. Het Ulvenhoutse Bos is een klein bosgebied. Het beekbegeleidende bos ligt langs de Broekloop en de Bavelse Leij, zijbeekjes van de Mark. In de ondergrond bevinden zich slecht doorlatende, kalkrijke leemlagen, die voor een schijngrondwater-spiegel en hoge waterstanden zorgen. De meeste hogere gronden zijn bedekt met eiken-beukenbos.

Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 27 februari 19:00 uur.

Woensdag 5 maart: Algemene ledenvergadering 20:00 uur in de Cammeleur, zaal 7, zie ook pagina 46.

Zaterdag 9 maart: Autotocht van een halve dag naar de omgeving van [Kasteel Nederhemert](#). Het is voorjaar en tal van voorjaarsbloeiërs zijn er juist nu te zien. Beppie Verhage gaat u er veel meer over vertellen en laten zien. In de middag is er meer (zon)licht en gaan de bloemknoppen open en zijn ze op zijn mooist, vandaar eens een middagtocht. Nederhemert ligt op een oeverwal in de Doornwaard aan een oude bocht van de Maas. Het is prachtig wandelgebied met veel natuur en een interessante cultuurhistorie.

Vertrek 12.30 uur, opgeven voor dinsdag 5 maart 19:00 uur.

Zaterdag 16 maart: De tuinwerkgroep gaat samen met vrijwilligers aan de slag, met het aanleggen van de uitbreiding van de heidetuin. Dit in het kader van NL Doet, een programma van het Oranjefonds, welke de kosten voor een gedeelte dekt. Zo zal er een aaneengesloten heidegebiedje ontstaan, met op de achtergrond de bijstand en ons lokaal. De werkzaamheden beginnen om 9:00 uur en duren tot 12:30 uur. Aanmelden kan via: <https://www.nldoet.nl/activiteit/weide-wordt-natuur>

Zaterdag 30 maart: Autotocht van een halve dag naar de Oisterwijkse bossen en vennen, waarbij u rondgeleid wordt door Christ Grootzwagers. Oisterwijk heeft uitgestrekte bossen en vele vennen, allemaal met

een eigen ontstaansgeschiedenis, waarover u meer te weten komt tijdens de wandeling..

Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 26 maart 19:00 uur.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50, tel. 0162-313858 En bij: Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, (mob.) 06-10120230 Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

PRIVACYVERKLARING

De volledige versie van de privacyverklaring kunt u vinden op de website www.kenengeniet.nl

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Dhr. Daan Roepman

Overleden leden: Dhr.J. van Mook en dhr. Jan Vrinten

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 februari bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **graag als bijlage verzenden, word bestand, lettertype arial 11 en foto's los als jpg bestand.** Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

Redactie: Jos van Dongen, Sjef Kerkhofs, Roland Commandeur, Hanny Oerlemans en Christ Grootzwagers

Zoals altijd zijn de tekeningen weer gemaakt door Sjef Kerkhofs.

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

LIDMAATSCHAP

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen
Stevenshof 13, 's Gravenmoer
Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers
Roeloff van Dalemstraat 50, Dongen
Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkasten coördinator
vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse
Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen
Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47, Dongen
Tel.0162-517996

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure
Groenstraat 11a, Dongen
Tel. 0162-313297

Misschien staat volgend Hoefblad wel uw foto op deze plek. Hebt u een leuke, mooie, grappige natuurfoto, stuur hem dan in voor 1 februari naar hoefblad@kenengeniet.nl en u weet delen is leuk.

witte kluitzwam vliegenzwam gestreepte nestzwammetjes Marianne Lente

reuzenzwam M. Knapen

blauwe reiger C. Grootzwagers

